

ΑΠΟ ΤΟ ΧΑΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΝ

ἔκδο I. ΒΗΚΟΥ

Οἱ ἐπιζῶντες προφῆται μίας οἰκτρᾶς καταστάσεως τὴν ὁποίαν προεῖπον ἐν καιρῷ, θὰ ἐπιχαίρουν διὰ τὰ ἀπὸ τινος διαδραματιζόμενα ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ κοινωνικῇ ζωῇ. Οὐδέποτε τὰ ὅσα εἰς τὴν χώραν συμβαίνουν συνέβησαν ἄλλοτε, διότι οὐδέποτε ὥς ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀνυπαρξία πάσης γνησίας καὶ ἀληθοῦς ζωῆς ἐξεδηλώθησαν μετὰ τόσης ἀτιμωτικῆς ἐντάσεως ὅσον τώρα.

Οἱ προφῆται αὐτοὶ οἱ ταῦτα προειπόντες δὲν εἶνε ὀλίγοι. Ἐνεφάνησαν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, εἰς τὴν πολιτικὴν, εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὰς τέχνας. Δυστύχημα δὲ ὅτι ὑπῆρξαν μόνον προφῆται καὶ δὲν ὑπῆρξαν καὶ ἄνδρες δράσεως. Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἐλάττωμα τῆς φυλῆς καὶ ἐνθυμοῦμαι ὅτι γερμανὸς φίλος μου ἐν Βερολίῳ μοῦ ἔλεγε :

— Σεῖς οἱ Ἕλληνες ὅταν ὁμιλῆτε δύο διὰ τὴν πατρίδα σας τὰ λέγετε τόσον καλὰ καὶ τόσον τίμια, ὥστε νὰ σᾶς θαυμάζῃ κανεὶς. Ὅταν προσέλθῃ καὶ τρίτος ὁ τόνος χαλαροῦται. Ὅταν καὶ τέταρτος παραστῇ τότε ὅλα εἶνε καλὰ καὶ ἅγια.

Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ εἶναι ἄνδρες δράσεως καὶ ὄχι μόνον προφῆται, ἔπρεπε ὅλοι ὅσοι ὑποστηρίζομεν κάτι διὰ τῆς σκέψεως νὰ τὸ ὑποστηρίζωμεν καὶ ἔργῳ. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν εἰμεθα δυστυχῶς ἀγγλοσάξωνες. Ὅμοίως οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἐξόχους προφῆτας, ἀλλ' ἡ Ἰουδαία δὲν κατεστράφη ὀλιγώτερον δι' αὐτό. Καὶ ἡ νεωτέρα Ἑλλάς πηγαίνει εἰς τὴν κατὰστροφὴν μὲ μόνον αὐτὴν τὴν παρηγορίαν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ ἀπελπισία εἰς τὸν τόπον μας ἔγινε κοινὸν φάσμα, τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἶνε κοινὸς τρόμος, σθριὸν θὰ εἶνε κοινὸς θάνατος. Θέλετε αὐτῆς τῆς καταστάσεως τὴν μορφολογικὴν ἐκδήλωσιν ; Ἰδοῦ. Εὐθύς μετὰ τὰς σκηνὰς αἱ ὁποῖαι συνέβησαν εἰς τὴν Βουλὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς νεαρῆς φίλος μου βιομήχανος μοῦ ἔλεγε :

— Δὲν εἶνε κατάστασις αὐτή ! Τί θέλουν νὰ μᾶς φέρουν τὴν ἀνορχίαν ; Ἐγὼ καὶ ὁ πατέρας μου καὶ οἱ θεῖοί μου ἐψηφίσαμεν τὸν Ράλλην, ἀλλὰ μεθ' ὅσα ἔπραξε σήμερα εἰάν διαλυθῇ ἡ Βουλὴ δὲν θὰ τὸν ψηφίσωμεν πλέον. Διότι ὅσα αὐτὸς ἔπραξε δὲν εἶνε πράγματα νοικο-

κυρίστικα. Καὶ κάθε νοικοκύρης θὰ σκεφθῇ πολὺ νὰ ὑποστηρίξῃ ἓνα τέτοιον ἄνθρωπον.

Ὁ νεαρός μας φίλος ἔχει ἑκατομμύρια, ἀλλὰ καὶ μόρφωσιν καὶ εὐγένειαν ψυχῆς. Ἀλλὰ τί δὲν εἶχεν ἐν καιρῷ διὰ νὰ μὴ περιστῇ εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον; Ἐνδιαφέρον δὲν εἶχεν ἀρκετὸν διὰ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος του καὶ φιλοδοξίας ἐστερεῖτο καὶ ὁρμῆς πρὸς ἀράσιν διὰ νὰ μὴν ἐπέλθῃ εἰς τὴν σημερινὴν ἀγωνίαν τοῦ νοικοκύρη, ὁ ὁποῖος σκέπτεται δικαίως ὅτι ἡ τάξις εἰς ἓνα τόπον εἶνε ἀναπόφευκτον ἀγαθὸν καὶ ἡ πρώτη ἐγγύησις τῆς ζωῆς.

Τί νὰ τὸν κάμωμεν αὐτὸν τὸν νέον σήμερον; Χθὲς μὰς ἦτο χρῆσιμος, ἀλλὰ διατὶ ἔμεινεν ἀδρανὴς καὶ διατὶ δὲν ἀντίδρα; Ἡ ψυχὴ του εἶχε δειλίαν καὶ δὲν εἶχε προβλεπτικότητα καὶ σθένος. Διότι ἔπρεπε νὰ ἐξαναστῇ ὅταν ἔβλεπεν ὅτι τὰ συμφέροντά του δὲν ἐφρουροῦντο ἐπαρκῶς, ὅτι τὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας ἦσαν τύραννοι εἰδεχθεῖς τῶν συμπολιτῶν του, ὅτι ὁ δικαστὴς ὁ δικάσας τὸν γείτονά του ἐδίκασε μεροληπτικῶς, ὅτι ὁ εἰσπράκτωρ ἐχαρίσθη εἰς τὸν ἓνα καὶ ἐπνίξε τὸν ἄλλον, ὅτι ὁ ὑπουργὸς παρεβίαζε τοὺς νόμους ὑπὲρ τῶν φίλων του, ὅτι ὁ ἄλλος ὑπουργὸς ὑπὸ προσωπίδα κατέκτα μεταλλεῖα καὶ θησαυρούς, ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς ἀντὶ νὰ ἐργάζεται διήρχετο ζωὴν χλιδῆς καὶ ἀμεριμνησίας, ὅτι ὁ ὑπάλληλος τοῦ τμήματος τῶν δημοσίων ἔργων διὰ νὰ προσφέρῃ μίαν ὑπηρεσίαν νόμιμον ἐζήτει παράνομον ἀμοιβήν, ὅτι μερικὰ πλουσιόπαιδα ἐπάγαιναν εἰς μερικὰ ταμεῖα τοῦ Κράτους εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς μόνον διὰ νὰ πληρώνουν τοὺς ράπτας τῶν, νὰ ἐνδύωνται ὡς τέκνα λόρδων καὶ νὰ μὴ κάμνουν τίποτε, ὅτι ὁ γεωργὸς ἔμεινεν ἀνεὺ προστασίας, ὅτι ὁ ἐργάτης ἐθεωρεῖτο κτῆνος διὰ τὸ ὅποιον δὲν ὑπᾶρχεν εὐεργετικὸς νόμος.

Ὅταν ὅλα αὐτὰ τὰ ὅταν συνέβαινον, αὐτὸς καὶ χιλιάδες ἄλλοι ἐντίμων ἀνθρώπων ἐσιώπων. Σήμερον διατὶ ἀνησυχᾷ. Τὸ φαινόμενον τῆς σήμερον δὲν ἐπῆλθεν αὐτομάτως καὶ ἐκ μαγείας, ἀλλ' ἦτο σιγρὰ θετικῶν, μαθηματικῶς προβλεπομένων ἀποτελεσμάτων. Ἡ κατάστασις ἔπρεπε νὰ πολεμηθῇ, δὲν ἦτο ἀρκετὸν ὅτι ἐπρολέγετο, ὅτι ἐπροφητεύετο καὶ ὅτι ἐκίνει τὴν ἐπίκρισιν. Ἐπρεπε νὰ προκαλέσῃ καὶ τὴν ἐγκαιρον ἀντίδρασιν καὶ νὰ σύρῃ εἰς κινδύνους προσωπικοὺς καὶ εἰς ἀνησυχίαν.

Διότι πῶς ἦτο δυνατόν νὰ συμβῇ ἄλλως; Ἐν μέσῳ τῆς Εὐρώπης ζῶντες ἦσαν ἐπόμενον νὰ πληρώσωμεν τόσον σκληρῶς ἀδικήματα, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ μὴ διαπράττωμεν. Διότι ὀφείλοντες νὰ εἴμεθα ἐλεύθεροι εἴμεθα ἀνελεύθεροι καὶ ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν ἐφροντίσαμεν νὰ πάρωμεν τὴν ἐξωτερικὴν μόνον ἀπατηλὴν παράστασιν καὶ ἐνοθεύσα-

μεν καὶ αὐτὴν τὴν ἀγνὴν ψυχὴν καὶ αὐτὸ τὸ αἶσθημα, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν εἰς τρεῖς γενεάς πρὶν ἡμῶν.

Οὐδὲν ὑπάρχει πλέον εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ἀπολύτως. Πρὸ τοῦ πολλέμου εἶχομεν ὡς ζῶν μίαν πλάνην τοῦλάχιστον καὶ ἐζῶμεν ὅπωςδῆποτε τὴν ζῶν αὐτὴν τῶν ἐκνευρισμένων. Ταύτης ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποκαλυφθείσης, τίποτε δὲν ἔμεινεν εἰμὴ κατάπτωσις καὶ μόνον κατάπτωσις καὶ πάλιν κατάπτωσις.

Δημιουργικὸν πνεῦμα οὐδαμοῦ κυριαρχεῖ καὶ ἄνθρωποι ὑπομονῆς, καρτερίας καὶ δράσεως δὲν φαίνονται εἰς κανένα κλάδον καὶ ὅσοι θέλουν ν' ἀναφανοῦν ἀνατρέπονται ἐκ τῆς ἐγκληματικῆς συρροῆς τῶν ἀτιμωτικῶν περιστάσεων.

Κυττάξατε εἰς τὴν πολιτικὴν πόσοι ἄνδρες οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ ἐργασθοῦν καὶ νὰ πράξουν τὸ καλὸν μένον παραμερισμένοι καὶ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου.

Κυττάξατε εἰς τὴν κοινωνίαν ποῖοι κυριαρχοῦν καὶ ποῖοι εὐφραίνονται. Ἰδῆτε πῶς καταλαμβάνονται αἱ θέσεις καὶ εἰπῆτέ μας ἐὰν δὲν διευθύνει τὸ ψεῦδος, ἡ ἀπάτη καὶ ἡ ἀίσχυρὰ προστασία.

Ἐλθετε τώρα εἰς τὴν ὀλίγην ζῶν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν φιλολογικῶς καλλιτεχνικῶς, θεατρικῶς νὰ ἰδῆτε ποῖοι καὶ ἐκεῖ φαίνονται βασιλεύοντες.

Ἰδῆτε εἰς τὴν δημοσιογραφίαν ποῖοι ὑποφέρουν.

Καὶ εἰπῆτέ μας ποῦ βλέπετε ἱερατεῖον, ἐὰν ἔχετε κἄν θρησκείαν, ναοὺς, βωμοὺς, πίστιν, ὡς κοινωνία ἐλπίδας, ὁρμάς εὐγενεῖς, πόθους, ὡς ἔθνος ἰδανικά, ὡς πατρίς ὑπόστασιν.

Ἀπέναντι τοιαύτης παναθλιότητος ποῖος ρυθμὸς δύναται νὰ συγκρατήσῃ σήμερον τὰ πράγματα; Ἐκεῖ ὅπου ἐφθασαν δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε σοβαρὰ πλέον κρίσις, οὔδὲ κριτικὴ, οὔδὲ ἐπὶ κρίσις.

Ὁὰ συνεβουλεύαμεν πάντες τοὺς ὅπωςδῆποτε καταγινομένους εἰς τὸν τόπον μας μὲ οἰανδήποτε εὐγενῆ ἀσχολίαν ἀνθρώπους γραμματῶν, καλλιτεχνίας καὶ τῶν πάρομοίων νὰ ἐπιδοθοῦν εἰς οὐσιαστικώτερα, ἀνατρεπτικώτερα, κρημνιστικώτερα ἔργα. Χώρα ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἐξημερωμένην διοίκησιν, δικαιοσύνην, ἡσυχίαν, γαλήνην, κοινωνίαν, λαὸν μορφωμένον, σχολεῖα, ναοὺς, δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ ζῶν ἐν γένει ὑψηλοῦ πνεύματος καὶ μεγάλης τέχνης. Εἰς τὰ ἀποχωρητήρια δὲν φύονται ἄνθη.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀληθὴς ζῶν εἶνε πόλεμος καὶ ὀφείλομεν πρωτίστως νὰ ζήσωμεν καὶ ἡ τέχνη μας ἐφ' ὅσον δὲν εἶνε ζῶν μας δὲν εἶνε καμμία τέχνη, ὀφείλομεν νὰ ἐξεγερθῶμεν ὅλοι καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος πολιτευόμενοι τοὺς ὁποίους τὸ ἐλλεινὸν αὐτὸ ἐκλογικὸν σύστημα

θέτει ἐκποδὼν, καὶ οἱ καλλιτέχναι καὶ οἱ λόγιοι καὶ οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ ἔμποροι καὶ οἱ βιομήχανοι καὶ εἰρηνικῶς δρῶντες νὰ πείσωμεν ἀνάμεσα εἰς τὴν θύελλαν ἐνὸς πολέμου ἀνατροπῆς αὐτῆς τῆς ἀτιμωτικῆς καταστάσεως. Ὅχι μὲ σανίδας καὶ μὲ ρόπαλα καὶ μὲ ρεβόλβερ. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ πόλεμοι εἶνε βδελυροὶ καὶ ἀποτρόπαιοι καὶ ὁ δημιουργὸς θεὸς τοὺς στιγματίζει, ἀλλὰ μὲ λόγον ἀποκαλυπτικὸν τῆς ἀληθείας.

Ὁφείλομεν νὰ μάθωμεν νὰ μὴ τρέμωμεν πρὸ τῆς ἀληθείας καὶ ὀφείλομεν νὰ μὴν ἀπογοητευώμεθα καὶ νὰ δίδωμεν τόπον εἰς τοὺς δευξιόσχυρους καὶ τοὺς θρασεῖς, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐξώσωμεν πανταχόθεν ραγδαίως ἀπὸ ὅλας τὰς λειτουργίας, ὅσας ἀτιμάζουν. Δὲν ἐπιτρέπεται πλέον χάριν αὐτοῦ τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως νὰ μένωμεν ἀδρανεῖς καὶ σιωπῶντες καὶ σταυρωνόμενοι ἀπὸ παρασίτους, ἀπὸ ἐκμεταλλευτάς, ἀπὸ χυδαίους, ἀπὸ παραβάτας τοῦ νόμου.

Τὸ σύνθημά μας πρέπει νὰ εἶνε ὀρμὴ ἐπὶ τὰ πρόσω ἀκατάσχετος. Ἄς γίνωμεν δὲ συγκαταβατικώτεροι πρὸς τὴν ἀγνοίαν καὶ τὴν ἀνεύθυνον ἀμάθειαν. Ἄς πιγαίνωμεν ἡμεῖς ἱεραπόστολοι ἀνδράστοι ἀφ' οὗ δὲν ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς, ἄς προσπαθῇσωμεν δὲ πρωτίστως νὰ μορφώσωμεν τὸν λαὸν διότι μόνον αἱ λαϊκαὶ τάξεις εἶνε πράγματι ἀνεξάρτητοι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἄς εἰπώμεν εἰς αὐτὸν νὰ βδελύσσεται ἡθὴ ἀτιμωτικὰ εἰσαγόμενα ἐν αὐτῷ παρὰ τῶν λεγομένων ἀνεπτυγμένων τάξεων. Ἄς πολεμήσωμεν παρ' αὐτῷ τὰς ἰδέας τῆς πολυτελείας καὶ τῶν ματαίων ἐπιδείξεων αἱ ὁποῖαι ἰδέαι τοῦ ἀφαιροῦν τὴν τελείαν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸν καθιστοῦν ὑποχείριον εἰς ἀτιμάζοντας προστάτας. Ἄς ἐμπνεύσωμεν τὸ πνεῦμα τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης διότι ἐξ αὐτοῦ προέρχεται τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφάνειας. Ἄφ' οὗ ἔχομεν ἓνα σαθρὸν ἐκπαιδευτικὸν σύστημα ἄς προσπαθῇσωμεν ἡμεῖς διὰ βιβλίων, δι' ἐφημερίδων, διὰ περιοδικῶν, διὰ διαλέξεων, νὰ τοὺς δώσωμεν τὰ μέσα τῆς προόδου καὶ νὰ τοὺς καταστήσωμεν ἱκανοὺς νὰ ἐπιβληθῶν εἰς τοὺς ἡγέτας αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι σήμερον ἐν τῇ πολιτικῇ μόνον διὰ νὰ τοὺς ἐξευτελίσκουν ἀναγορεύονται τοιοῦτοι.

Τὰ ἔθνη γνωρίζομεν δὲν δημιουργοῦνται ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἀλλ' ἀπὸ τὸν ἓνα. Τοῦ ἐνὸς ὅμως μὴ ὑπάρχοντος, ὀφείλομεν νὰ ἐργασθῶμεν οἱ περισσότεροι.

Ὑποθέτομεν ὅτι ὑπάρχουν τοιοῦτοι ἄνδρες ἐκ τῶν περισσοτέρων, καὶ εἰς τὰς ἰδικὰς μας τάξεις δὲν θὰ εἶχαμεν παρὰ ν' ἀριθμήσωμεν ὀνόματα. Εἶνε μόνον καιρὸς ν' ἀνησυχήσουν ὀλίγον καὶ νὰ ὑπηρετήσουν τὴν ἀλήθειαν μὲ μεγαλειτέραν ἀφοσίωσιν καὶ μεγαλειτέραν πίστιν.